

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2025-474

12.5.2025

Fremtind Forsikring AS

Bygning - innbo (kombinert)

Skade på varmepumpe – unntak for skade som skyldes tingenes egne feil/mangler?

Sikrede meldte om skade på en varmepumpe. I skademeldingen opplyste sikrede at anlegget hadde sluttet å fungere som normalt og vedla skaderapport fra rørlegger. Skaderapporten konkluderte med at varmeanlegget havarerte som følge av et rørbrudd. Årsaken til rørbruddet var at en kabel hadde kommet i kontakt med røret og «slitt» på dette helt til mantelen på kabelen falt av. Da dette skjedde oppstod en kortslutning, som brant hull på kobberøret som førte gassen i varmepumpen. Foretaket avsto kravet med den begrunnelse at det ikke var sannsynliggjort at skaden oppstod «plutselig» slik vilkårene krevde. Det ble vist til at det her var tale om en mekanisk svikt ved at kabelen hadde slitt seg på røret. Sikrede var uenig og fremla en ny fagkyndig uttalelse der det ble fremsatt en hypotese om at en ytre påvirkning kunne ha ført til unormalt store bevegelser i varmepumpen. Dette ville igjen kunne medføre forflytning av anleggets innvendige komponenter. Nemnda kom til at unntaket for skader som skyldes «tingenes egne mangler, feil, svakheter eller mekanisk svikt også dersom dette skyldes slitasje, bruk eller alder», kom til anvendelse, og viste til at en svekket eller mangelfull kabel måtte regnes som en svakhet ved varmepumpen.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning for skade på varmeanlegg.

Sikredes bygningsforsikring omfatter:

4. Hvilke skader som erstattes

Tilfeldige og plutselige skader inntruffet i forsikringstiden som framgår under og utgifter som nevnt i punkt 3.4.

Utgifter til vedlikehold og/eller forbedringer erstattes ikke.

...

4.3 Brudd på bygnings rørledning for vann, gass eller annen væske

Dekkes

- Brudd på innvendig rørledning herunder radiator og varmtvannsbeholder.

...

4.4 Annen skade

Dekkes

- Tilfeldige og plutselige skader

Dekkes ikke

Unntakene og begrensningene som framgår i punktene over gjelder også her. I tillegg dekkes ikke:

Skade som skyldes:

...

- tingenes egne mangler, feil, svakheter eller mekanisk svikt også dersom dette skyldes slitasje, bruk eller alder.

Sikrede meldte 18.4.24 om skade på en varmepumpe og vedla rapport datert 17.4.24 fra rørlegger V med beskrivelse av skaden/skadeårsaken:

Det ble først funnet en defekt sirkulasjons pumpe. Denne ble byttet men fikk fortsatt kortslutning i anlegget. Etter mye leting fant vi et kabelbrudd på ute delen som er årsaken til kortslutningen. Det ble også på samme sted på ute delen funnet et rørbrudd. Årsaken til dette er at kabelen har ligget å gnicket på røret helt til mantelen på kabelen har blitt gnicket av. Når det skjer utløses det en kortslutning i det kobbertråden i kabelen møter kobberrøret. Når kortslutningen skjer har den i samme tid brent hull på kobberrøret som fører gassen i varmepumpen. dette har medført at varmepumpen har lekket ut all gassen og kortslutningen har mest sannsynlig skadet kretskortet og mulig andre komponenter i varmepumpen.

Forslag til utbedring.

Vi anbefaler at varmeanlegget byttes i sin helhet.

Foretaket avslo kravet samme dag med henvisning til at skaden ifølge den vedlagte rapporten hadde skjedd over tid og ikke inntraff plutselig.

Sikrede påklaget avslaget 25.4.24:

Problemet startet mandag 25.mars 2024, da varmeanlegget stoppet å produsere varme. Rørlegger var i huset samme kveld, uten å kunne finne direkte årsak til hva som kunne være feil. Mistanken var at det var en sirkulasjons pumpe som var defekt. Anlegget ble satt på nød-drift, og ny sirkulasjons pumpe blir bestilt. 10.april er pumpet ankommet, og rørlegger er på plass igjen for å bytte ut den gamle. Dette blir gjort, uten at dette får anlegget til å fungere. Rørlegger kontakter leverandør og får et forslag om å bytte en magnet i ventil. Denne bestilles.

17.april er rørlegger på plass igjen og bytter ventil. Dette hjelper heller ikke for å få anlegget i drift igjen. Da er alle muligheter for feil på teknisk rom prøvd, og rørlegger demonterer ute-delen til anlegget. Da blir kabelbruddet oppdaget, som har ført til en gasslekkasje som har forårsaket stans i anlegget. Alt dette er dokumentert i vedlegg som fulgte med opprettelsen av sak.

Rørlegger sier selv at det vil være 100% umulig å stadfeste nøyaktig kl/dato for nå ledning har begynt å gnisse mot rør. Det er bevegelse i ute-del på et slikt anlegg. Men det er svært lite sannsynlig at denne gnisingen har vart over lang tid. Det er snakk om 1 mm plast rundt ledning som er forsvunnet. Levetid på et slikt anlegg er minimum 20 år. Anlegget er montert i 2014. Jeg flyttet inn i huset da det sto ferdigstilt 4.februar 2014.

Dette er definitivt ingen 'normal' slitasje.

Foretaket opprettholdt avgjørelsen 3.5.24.

Sikrede sendte 6.6.24 ny klage og vedla en nyere uttalelse fra montøren av anlegget:

Huseier og innmelder av denne skaden har tatt kontakt med undertegnede i forbindelse med at huseier har fått avslag på skademelding og påfølgende klage.

Det er vårt firma, nå V, som har montert anlegget tidlig i 2014. Det er også vårt firma, og da spesifikt undertegnede, som har hatt service på anlegget siden det ble montert.

Huseier har bedt meg som fagperson komme med en uttalelse om hvordan en slik skade kan skje. Hva som fysisk var årsak til at anlegget sluttet å fungere, er behørig dokumentert i rapport av 17.04.24 Alle komponenter inne i en slik varmepumpe er montert slik at de komponentene som ikke skal komme i kontakt med hverandre, heller ikke gjør det. Normalt, daglig bruk av varmepumpen skaper ikke nok bevegelse til at ledninger etc skulle forflytte seg innvendig. I denne saken har det likevel skjedd at en ledning har seget nedover og kommet i kontakt med et varmt gassrør av kobber. Når og hvordan dette spesifikt kunne skjedd, vil det være umulig å si noe om. Men 3 hypoteser kan legges til grunn;

1. Fabrikkfeil. Manglende/feil feste av aktuelle ledning.

- Dette er ikke en god hypotese. Når anlegget ble åpnet 17.04.24 og feil oppdaget, kunne man ikke se noen mangler vedr strips/feste på noen av ledningene.

2. Monteringsfeil.

- Varmepumpen er forskriftsmessig montert. Det finnes ingen feil ved Innfesting av varmpumpen. Heller ingen rust eller slitasje som skulle tilsi økende bevegelse i varmpumpen ved daglig drift.

3. Ytre påvirkning.

- Summen av de 2 første hypotesene gir en 3de hypotese i form av en ytre påvirkning på anlegget. Dette i form av bevegelse over kortere eller lengere tid som gir varmpumpen større bevegelse enn den bevegelsen den har i daglig bruk. Slike bevegelser kan påføres gjennom at noen fysisk 'røsker' i varmpumpen. Det kan også påføres direkte gjennom stormkast/over normalt sterk vind, eller indirekte gjennom gjenstander som treffer varmpumpen. Det siste er lite trolig idet det ikke finnes skader på utsiden av varmpumpen. Men unormalt sterk vind/storm kan rive godt også i en varmpumpe.

Som fagperson kan jeg med sikkerhet si at det vil være umulig i slå fast med 100% sikkerhet når og hvordan dette har startet. Men noen hypoteser er helt klart mer sannsynlig enn andre. Det eneste som er 100% sikkert er at det ikke er en slitasjeskade gjennom uvettig bruk eller drift av varmpumpen som er årsaken. Servicer er gjennomført. Likeledes er det ingen ting som bygger opp under hypotese 1 og 2 slik jeg kan se.

Dermed er det hypotese 3 som står igjen. At en ytre påvirkning har ført til unormalt stor bevegelse i varmpumpen, slik at det har skjedd bevegelse og forflytning av innvendiges komponenter.

Foretaket opprettholdt avgjørelsen 17.6.24 og anførte at skaden skyldtes en mekanisk svikt pga. slitasje.

Sikrede krever dekning for skaden under bygningsforsikringen og anfører at den oppsto plutselig og uforutsett jf. vilkårene pkt. 4.4. Det faktum at skaden skyldes påvirkning over tid utelukker ikke at skaden er «plutselig og tilfeldig». Vannskader som følge av rørbrudd i bolighus kan for eksempel skyldes høyt vanntrykk over tid, noe som igjen utløser brudd i en skjøt. Slike plutselige rørbrudd vil normalt dekkes av forsikringen sml. FSN 6775 hvor nemnda uttalte at «Det følger av nemndspraksis at ledningsbrudd må anses å ha oppstått plutselig, selv om bruddet skyldes en svakhet som har oppstått over tid». Dette ble også lagt til grunn i LA-2014-164499, der skaden inntrådte i løpet av noen uker/måneder og var forårsaket av utvasking av masser i grunnen. Skaden ble likevel ansett for å ha skjedd «plutselig».

Varmepumpen ble utsatt for en ytre påvirkning som medførte skade i form av at anlegget kortsluttet. Skaden inntrådte da «plutselig», selv om det er ukjent hva den direkte skadeårsaken var. Man vet bare at anlegget ble montert forskriftsmessig og sluttet å fungere på grunn av kortslutning. Den mest sannsynlige årsaken til kortslutningen er at det har skjedd en ytre påvirkning fra «vær og vind», men dette er usikkert.

Det er heller ikke mulig å fastslå hvor fort «skaden» fikk utvikle seg før kortslutningen inntraff. Dersom den ytre påvirkningen har vært tilstrekkelig stor vil utviklingen av skaden og kortslutningen kunne oppstå i løpet av meget kort tid, og langt innenfor 12–13 timer. FinKN 2024-424 skiller seg også vesentlig fra foreliggende sak siden det i sikredes tilfelle ikke er påvist feil/mangler ved anlegget. Anlegget er forskriftsmessig montert og fungerte slik det skulle før skaden inntraff. Levetiden på anlegget var ikke nådd og komponentene ville holdt dersom de ikke hadde blitt utsatt for unaturlige bevegelser som følge av vær og vind.

Det er urimelig at sikrede rammes av at det ikke er gjennomført grundigere undersøkelser i forsøk på å finne skadeårsaken.

Forsikringsforetaket avviser ansvar og anfører at skaden ikke oppsto «plutselig», jf. vilkårene pkt. 4.4. I praksis har nemnda lagt til grunn at skader som utvikler seg over noen timer anses som plutselig, mens en skadeutvikling over ett døgn faller utenfor plutselighetsbegrepet. Skaden har i

dette tilfellet ikke oppstått innen så kort tid.

Det avgjørende for om en skade har oppstått «plutselig» er ikke når den materialiserer seg som en synlig skade, men hvor lenge skadeutviklingen har pågått. Den sakkyndige uttalelsen legger til grunn at skaden skyldes en kabel som har slitt på røret helt til mantelen på kabelen falt av. Dette utløste en kortslutning idet kobbertråden i kabelen traff kobberøret. Under kortslutningen brant det hull på kobberøret som førte gassen i varmepumpen, hvilket igjen skadet kretskort og øvrige komponenter. Det er ikke dokumentert over hvor lang tid skaden har utviklet seg.

Skaden er uansett omfattet av unntaket for skader som skyldes «tingenes egne mangler, feil, svakheter eller mekanisk svikt også dersom dette skyldes slitasje, bruk eller alder». Kortslutning etter slitasje på ledning er dermed unntatt.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket er ansvarlig for skade på varmeanlegg.

Sikredes forsikring omfatter «Tilfeldige og plutselige skader inntruffet i forsikringstiden som framgår under», herunder

4.3 Brudd på bygnings rørledning for vann, gass eller annen væske

Dekkes

- Brudd på innvendig rørledning herunder radiator og varmtvannsbeholder.

...

4.4 Annen skade

Dekkes

- Tilfeldige og plutselige skader

Dekkes ikke

Unntakene og begrensningene som framgår i punktene over gjelder også her. I tillegg dekkes ikke:

Skade som skyldes:

...

- tingenes egne mangler, feil, svakheter eller mekanisk svikt også dersom dette skyldes slitasje, bruk eller alder.

Uttrykket «plutselig» er ikke definert i vilkårene, men Høyesterett har i **HR-2024-2040-A følgende uttalelse:**

Uttrykket 'plutselig' betyr at skaden skjer fort, med lite eller intet forvarsel, se Bull og Wilhelmsens Forsikringsrett side 250. Det er i langvarig nemndspraksis lagt til grunn at skader som utvikler seg gjennom én dag eller 12 til 13 timer faller innenfor uttrykket 'plutselig', mens skader som utvikler seg over lengre tid, faller utenfor, se FinKN-2024-723. (avsnitt 53).

Skaderapporten fra rørlegger gir følgende omtale av skaden:

Det ble først funnet en defekt sirkulasjons pumpe. Denne ble byttet men fikk fortsatt kortslutning i anlegget. Etter mye leting fant vi et kabelbrudd på ute delen som er årsaken til kortslutningen. Det ble også på samme sted på ute delen funnet et rørbrudd. Årsaken til dette er at kabelen har ligget å gnicket på røret helt til mantelen på kabelen har blitt gnicket av. Når det skjer utløses det en kortslutning i det kobbertråden i kabelen møter kobberøret. Når kortslutningen skjer har den i samme tid brent hull på kobberøret som fører gassen i varmepumpen. dette har medført at varmepumpen har lekket ut all gassen og kortslutningen har mest sannsynlig skadet kretskortet og mulig andre komponenter i varmepumpen

Nemnda forstår dette slik at det foreligger et brudd i kobberøret som fører gassen i varmepumpen, og at dette bruddet er en følge av kortslutning. Rørbruddet må i utgangspunktet

regnes som brudd på bygnings rørledning for vann, gass og annen væske, jf. pkt. 4.3 kulepkt. 1 «Brudd på innvendig rørledning». Bruddet oppsto plutselig som følge av kortslutning. I forhold til dette punktet spiller den bakenforliggende skadeutviklingen ingen rolle; det er rørledningsbruddet som må være «plutselig».

Pkt. 4.3 dekker imidlertid etter ordlyden kun selve rørledningsbruddet. Pkt. 4.2 dekker utstrømming av vann eller annen væske, og omfatter ikke utstrømming av gass fra varmpumpe, og verken pkt. 4.2 eller pkt. 4.3 omfatter følgeskade på varmpumpen i form av skade på kretskortet og mulige andre komponenter i varmpumpen.

Forsikringen dekker i tillegg pkt. 4.4 «Annen skade», som omfatter «Tilfeldige og plutselige skader» generelt. «Annen skade» er annen skade enn Brann, pkt. 4.1, Vann og annen væske, pkt. 4.2 og Brudd på rørledning, pkt. 4.3. Karakteristisk for disse punktene er at de refererer til selve den skadevoldende begivenheten, og ikke til det skadede objektet. Dette tilsier at «annen skade» refererer til den skadevoldende begivenheten, som her er «kortslutning». «Kortslutning» er noe annet enn de skadevoldende begivenheter som er omtalt i de øvrige punktene. Kravet om «plutselig» refererer her til kortslutningen, som klart nok inntraff plutselig. Ut fra dette er skade på varmpumpe som følge av kortslutning omfattet.

Punktet har imidlertid unntak for skader som skyldes «tingenes egne mangler, feil, svakheter eller mekanisk svikt også dersom dette skyldes slitasje, bruk eller alder». Unntaket gjelder såkalt «indre svikt» og forutsetter ikke at det foreligger «skade». Det er nok med svakhet, feil eller slitasje. Kortslutningen skyldes her at mantelen på kabelen var gnippet av. Bildet viser dette i form av at mantelen som skal beskytte kabelen er borte på det området hvor kabelen traff kobberørret. Nemnda mener en avslitt mantel må regnes som en svakhet eller mangel ved kabelen. Denne svakheten er etter skadetaksten en nødvendig betingelse for at kortslutningen skal skje. Referansen til «tingen» må gjelde den gjenstanden som er skadet – her varmpumpen. En svekket eller mangelfull kabel må da regnes som en svakhet ved varmpumpen.

Unntaket gjelder for de nevnte svakheter uavhengig av årsaken til at svakheten oppsto, jf. formuleringen «også dersom dette skyldes slitasje, bruk eller alder». Årsaken til at mantelen er svekket er her uklar. Sikrede har i ettertid fremlagt ny vurdering fra de som monterte anlegget, som har flere hypoteser om skadeårsak, herunder særlig ytre påvirkning i form av at noen røsker i varmpumpen eller at pumpen har beveget seg pga. storm eller vind. Rapporten konkluderer med:

Som fagperson kan jeg med sikkerhet si at det vil være umulig i slå fast med 100% sikkerhet når og hvordan dette har startet. Men noen hypoteser er helt klart mer sannsynlig enn andre. Det eneste som er 100% sikkert er at det ikke er en slitasjeskade gjennom uvettig bruk eller drift av varmpumpen som er årsaken. Servicer er gjennomført. Likeledes er det ingen ting som bygger opp under hypotese 1 og 2 slik jeg kan se.

Dermed er det hypotese 3 som står igjen. At en ytre påvirkning har ført til unormalt stor bevegelse i varmpumpen, slik at det har skjedd bevegelse og forflytning av innvendiges komponenter.

Det er ikke fremlagt dokumentasjon på at noen har «røsket» i varmpumpen. Det er også vanskelig å legge til grunn at unormalt sterk vind/storm skal ha ført til bevegelse i kabelen inne i pumpen når det ikke er tegn på skader på utsiden av pumpen, og heller ikke dokumentert at pumpen har beveget seg. Det forhold at det ikke dreier seg om «slitasjeskader gjennom uvettig bruk eller drift» betyr heller ikke at det ikke kan dreie seg om «slitasje» pga. vanlig bruk eller pga. pumpens plassering– f.eks. slitasje gjennom bevegelse i pumpen som rapporten selv peker på. Rapporten utelukker heller ikke mangler ved kabelen eller monteringen av denne.

Det avgjørende må likevel være at unntaket etter ordlyden gjelder svakhet og mangler ved tingen selv om dette har en ytre årsak. Slik unntaket er formulert, mener nemnda derfor kortslutningen

ikke er omfattet av forsikringen.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant), Merete Anita Utgård (bransjerepresentant), Hege Sundby (forbrukerrepresentant) og Alexander Venås (forbrukerrepresentant).